

Schriftelijke vragen - Opzegging baggerconvenant stedelijk water: Addertje onder het slib voor inwoners?

3 april 2025

Inleiding

In Hoogheemraadschap Rijnland ligt een uitgebreid stelsel van meren, plassen, watergangen en sloten. Rijnland kent twee soorten oppervlaktewateren: primaire wateren en overige wateren. Voor circa 250 km stedelijk overig water in 6 gemeenten (waaronder Zoetermeer) heeft HH Rijnland in het verleden het onderhoud van het stedelijk water van gemeenten overgenomen, met het idee dat het daardoor goedkoper en efficiënter kon. Dit bleek echter niet het geval. Omdat het onderhoud van stedelijk overig water formeel geen taak van HH Rijnland is, heeft HH Rijnland nu een traject ingezet om de convenanten die hiervoor in het verleden werden afgesloten, te herzien.

Rijnland wil dat de gemeenten (en de particuliere kadastraal eigenaren) dus zelf weer dat onderhoud gaan doen en de kosten ervan gaan dragen. Dat kan nadelig uitpakken voor de gemeente Zoetermeer en haar inwoners. In stedelijk gebied is de kadastraal eigenaar van het water onderhoudsplichtig. Het gaat dan om gewoon onderhoud (verwijderen van te veel waterplanten etc.) en buitengewoon onderhoud (baggeren). Hier kan een financieel gemeen 'addertje onder het slib' liggen, zo menen de fracties van PvdA en GroenLinks in Zoetermeer, want de vraag is of er al die jaren wel voldoende onderhoud is gepleegd. HH Rijnland heeft namelijk ongeveer 20 jaar nauwelijks iets gedaan aan baggeren in overig water.

Te ondiepe watergangen leiden tot opwarming en daardoor sterfte van flora en fauna. Als de watergangen niet op diepte zijn, zal er ook sneller lokale overstroming optreden. Met het oog op klimaatverandering wordt dit steeds belangrijker, vinden GroenLinks en PvdA. HH Rijnland had de 'ingelanden' (iedereen die grond heeft die grenst aan een watergang, ook in steden) erop aan moeten spreken dat ze moesten baggeren. De kans is aanwezig dat er veel vervuild slib in die sloten ligt. Dat vervuilde slib mag na het baggeren niet zomaar op de kant blijven liggen, maar moet door een gespecialiseerd bedrijf afgevoerd worden. Dat brengt flinke kosten met zich mee.

HH Rijnland gaat er vanuit dat alle particuliere huizenbezitters van wie het perceel aan een watergang ligt, op moeten draaien voor de kosten van het baggeren én afvoeren van het slib. Veel inwoners zijn echter niet meer gewend dat zij onderhoud aan hun watergangen moeten plegen. Stadsbewoners weten misschien niet eens meer dat zij eigenaar zijn en dus een onderhoudsplicht hebben. Als de gemeente Zoetermeer instemt met het afbouwen of beëindigen van het convenant, zal ze goede afspraken moeten maken met HH Rijnland zodat de Zoetermeerse inwoners die hiermee te maken krijgen niet opdraaien voor achterstallig onderhoud waar ze zelf niets aan kunnen doen, dat ze niet hadden kunnen voorzien en waarvoor ze dus ook geen budget hebben kunnen reserveren.

De PvdA- en GL-fracties maken zich hier zorgen over, en hebben daarom de volgende vragen:

1. Is het gesprek tussen Rijnland en de gemeente Zoetermeer m.b.t. het afbouwen of stopzetten van het convenant al gestart? Zo ja, wat is de stand van zaken op dit moment?
2. Wat vindt het College van het voornemen van HH Rijnland en wat is de inzet m.b.t. de besprekingen?

3. Heeft het College een goed beeld van een mogelijke achterstand in het baggeren en het andere onderhoud? Wat hebben respectievelijk HH Rijnland en de gemeente Zoetermeer in de afgelopen jaren aan onderhoud gedaan? Welke bedragen zijn er daarbij over tafel gegaan? Hoeveel betaalt Zoetermeer aan HH Rijnland voor het gemeentelijke deel? Kortom: wie betaalt hoeveel aan wie voor wat?
4. Hoe hoog schat het College de kostenpost in voor zowel de gemeente zelf als voor de Zoetermeerse particuliere perceeleigenaren als het convenant wordt afgebouwd of stopgezet?
5. Veel inwoners zijn niet (meer) gewend dat zij onderhoud aan hun watergangen moeten plegen. Zijn zij regelmatig door de gemeente of door HH Rijnland aangesproken op hun onderhoudsplicht, is er gehandhaafd en hebben zij sinds het convenant gesloten is, ooit bijgedragen aan onderhoud?
6. Heeft het College er zicht op om hoeveel Zoetermeerse eigenaren het gaat? Hoe ziet het College de positie van de particuliere perceeleigenaren die een woning hebben, grenzend aan het stedelijk water? Moeten zij straks hun baggerplicht individueel uitvoeren, of gaat de gemeente dit voor hen doen en worden de kosten dan aan hen doorberekend of niet?
7. Hoe hoog worden de kosten (voor particulieren en/of de gemeente) van het baggeren zelf ingeschat? En wat zijn de kosten voor het afvoeren en verwerken, zeker als het slib vervuild blijkt te zijn? Als de gemeente dit gaat doen, zijn de kosten daarvan al voorzien in de begroting?
8. Hoe gaat het college de communicatie richting de kadastraal eigenaren aanpakken als het convenant wordt afgebouwd of stopgezet?

Margot Kraneveldt, PvdA Zoetermeer
Walter van Steenis, GroenLinks Zoetermeer